

Канферэнцыя 3

Св. Францішак і "тыя, хто чыніць пакаянне"

Папярэдняя наша канферэнцыя была сваеасаблівай экскурсіяй у гісторыю. Цяпер, ведаючы сацыяльны кантэкст, у якім выходзіў св. Францішак, можам сказаць, што фраза "тыя, хто чыніць пакаянне" мела тады падвойнае значэнне.

З аднаго боку, яе можна было зразумець так, як ўсе мы разумеем яе сёння: "тыя, хто чыніць пакаянне" - гэта ўвогулле дабрасумленныя вернікі, якія старанна імкнуцца рэалізаваць у сваім жыцці заклік Хрыста да несупыннага пакаяння і навяртання.

Але з іншага боку, у часы св. Францішка гэтую фразу можна было аднесці да канкрэтнай сацыяльнай групы вернікаў: "тыя, хто чыніць пакаянне" - гэта члены *Ордэна тых, хто чыніць пакаянне (Zakonu Pokutników)*, г.зн. вернікаў, прыналежных да існуючага ў тыя часы адмысловага стану жыцця ў Касцёле і грамадстве: *ordo poenitentium*.

У біяграфіях св. Францішка можна знайсці некалькі фрагментаў, паводле якіх св. Францішак не толькі чыніў пакаянне ў агульным сэнсе, але **прыналежаў, менавіта, да *ordo poenitentium* (ордэна тых, хто чыніць пакаянне, zakonu pokutników)**. Давайце прыгадаем гэтыя фрагменты.

Калі, паводле біяграфіі, мог быць сам момант уступу ў *ordo poenitentium*?

Пасля таго, як Францішак, па ўплывам ласкі і Богага аб'яўлення, прыняў рашэнне адрэмантаваць касцёл св. Даміяна, то прыйшоў да святара гэтага касцёла і "*доўга і моцна прасіў яго, каб мог застацца ў яго дзеля Бога. І нарэшце святар згадзіўся, каб застаўся ў яго*" (1 Cel 9).

Тое, што гэта не было звычайнае прабыванне ў гасцях, а змена стану, пацвярджаюць іншыя фрагменты. Напрыклад, у сваім *Запавеце* Францішак, калі апавядае пра пачатак свайго *жыцця пакаяння*, то ўзгадвае свае перажыванні і ўнутраную перамену пры сустрэчы з пракажонамі. Але на канцы апісання гэтага досведу робіць кароткі вывад: "*і потым, не чакаючы доўга, я пакінуў свет*" (Test 3).

Таксама і знешне Францішак змяніў выгляд вопраткі адпаведна новаму стану жыцця:

"*У гэтым часе насіў адзенне падобнае да пустэльнічнага, а падпярэзваўся скураным поясам*"

(1 Cel 21). *"А ці ж не апрадуў ён габіта пакаяння, які меў вобраз крыжа? (Трактат аб цудах Томаша з Чэляна, 2).*

У адной з біяграфій дакладна апісана юрыдычная змена стану Францішка ў тагачасным грамацтве:

"Бацька Францішка прыбег у ратушу, скаржыўся на сына і дамагаўся, каб праз пасрэдніка вярнуў яму грошы, якія забраў з дома. Калі яны ўбачылі яго ўзбурэнне, то праз пасланца выклікаюць Францішка, каб хутка да іх з'явіўся. Францішак адказаў пасланцу, што Божая ласка ўчыніла яго чалавекам свабодным, які больш не падпарадкоўваецца гарадской уладзе, бо з'яўляецца слугою выключна Бога Найвышэйшага. Тады раднікі адказалі бацьку:

"Паколькі ён распачаў службу Божую, то не падпарадкоўваецца больш нашай уладзе. (...) Тады бацька звярнуўся з той жа самай скаргай да біскупа горада. Біскуп (...), паводле закона, выклікаў Францішка, каб прыйшоў патлумачыцца адносна абвінавачванняў, якія высунуў супраць яго бацька. Францішак адказаў пасланцу: "Прыйдзі да біскупа, бо ён з'яўляецца айцом і панам душаў" (3 Т 19).

Як ведаем, праз пэўны час св. Францішак быў адзін. Але потым, па натхненню Божаму, да яго пачалі далучацца аднадумцы-паслядоўнікі. Які статус у тагачасным грамадстве мела гэтая група аднадумцаў Святога?

У адной з біяграфій чытаем:

"Праз два гады пасля навяртання Францішка некалькі чалавек, якіх прывабіў ягоны прыклад, вырашылі чыніць пакаянне і, адракаючыся ад усіх рэчаў гэтага свету, прыйшлі, каб далучыцца да яго праз адзенне і лад жыцця" (3 Т 27).

Паводле гэтых слоў, можна дапускаць, што новыя таварышы Святога далучаліся да таго ж стану, што і Францішак - да *ордэна тых, хто чыніць пакаянне*.

Калі людзі пыталіся ў іх:

*"А вы адкуль? Да якога ордэна прыналежыце?" (...), тады з прастатой вызнавалі, што з'яўляюцца **тымі, хто чыніць пакаянне (rokutnikami)** з Асізі" (3 Т 37).*

У наступнай канферэнцыі паспрабуем падобным чынам, як зярняткі, пазбіраць у ранніх біяграфіях св. Францішка сведчанні пра пачаткі менавіта ордэна свецкіх францішканаў і пра іх суадносіны са Святым і яго першымі таварышамі.